

Meditatie bij: PSALM 139

tekst: 'Hoe kostelijk zijn mij uw gedachten, o God, hoe overweldigend is haar getal.'

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Een van de grote vragen van deze tijd is: Wat is eigenlijk de macht van God. Als we op ons laten inwerken wat er allemaal verkeerd gaat in de wereld, de oorlog, de honger, de verslaving, de ziekte, dan vraag je je in gemoede af: Wat is nog de macht van God in deze wereld.

De vraag waar ik het het moeilijkst mee heb dat is de vraag naar Gods wil. Ook ik ben opgevoed met de gedachte dat God alles vooruit heeft gepland en dat alles vastligt. Maar die gedachte is voor mij onverdraaglijk en onleefbaar. En mede dankzij de schrift ben ik tot de conclusie gekomen: God heeft deze wereld niet tot aan de laatste letter en komma gepland, maar Hij heeft wel een plan met deze wereld.

Misschien wel daarom zien we ook verheugend ontwikkelingen. Moeten we God niet op onze knieën danken voor het feit dat op vele plaatsen in de wereld werkelijk vrede wordt gesloten tussen gezworen vijanden. Is dat niet de macht en invloed van God, is dat niet een begin van Zijn Koninkrijk?

Er is steeds ook de andere kant van de medaille: Op de ene plaats wordt vrede gesloten maar enkele kilometers verder wordt weer een aanslag gepleegd. En dan lijkt het wel alsof het verheugende in de wereld niet is opgewassen tegen het vernietigende. En zo komt dan die grote vraag weer naar boven: Wat doet God eraan?

Als ik de vraag zo formuleer, dan zien we het probleem vanuit het gezichtspunt van de mens. Maar misschien helpt het om de ellende van de wereld eens vanuit het gezichtspunt van God te bezien. En dan krijg je een heel andere vraag.

Wat moet God wel niet denken van deze wereld?

Dat God gedachten heeft, dat lezen we vandaag in vers 17 van Psalm 139. En overweldigend veel gedachten; hoe overweldigend is haar getal.

In de psalmen is het zo, dat ieder woord belangrijk is; ieder woord heeft betekenis; ieder woord telt. Woord voor woord moeten we daarom dit bijbelvers gaan lezen en begrijpen.

En meteen moeten we vaststellen, dat dit bijbelvers niet zo goed vertaald is, in de vertaling die we gebruiken. Het hebreuws geeft aanleiding om andere woorden te zoeken, dan er nu staan, met een diepere betekenis.

Onze vertaling zegt dus: 'Hoe kostelijk zijn mij uw gedachten.' Maar in het hebreuws staat dat woordje 'mij' vooraan. De psalmist begint met zichzelf: Maar hoe zit het nu met mij, zegt de psalmist. In de voorgaande verzen heeft hij uitgebreid zijn lof gezongen van de grote daden van God, die immers alles doorziet, die ons hele leven kent, die al onze gedachten kent, die ons geschapen en gewild heeft.

Maar nu is er een ommekeer in de psalm. Nu richt zich de aandacht op de psalmist, op de mens, op ons. Maar hoe zit het nu met mij, begint dit vers, hoe zit het nu met mij, als gewoon mens, ten opzichte van u o grote en machtige God.

En het volgende woord is vertaald als 'kostbaar'. [hoe kostbaar zijn uw gedachten] iagar, in het hebreuws. Maar dit woord kan net zo goed betekenen: 'moeilijk', of 'zeldzaam'. Kostbaar is wel de meest positieve vertaling die er is [hoe kostbaar zijn uw gedachten] Maar misschien bedoelde de psalmist wel: dat Gods gedachten zeldzaam zijn, of moeilijk.

En dan het woord 'gedachten'. Gods gedachten. Dit hebreeuwse woord is ook te vertalen met: voornemen, of wil.

En als we dan een andere mogelijke vertaling maken, dan staat er in dit vers plotseling: Maar wat mij aangaat: Hoe moeilijk zijn uw voornemens, o God. Dat klinkt al heel anders dan: Hoe kostelijk zijn mij uw gedachten. Het klinkt persoonlijker, er zit meer diepte in. Misschien is onze vertaling wel te gemakkelijk, en te oppervlakkig. Je zou zelfs kunnen zeggen, dat de psalmist bedoelt: Hoe moeilijk vind ik uw wil, o God.

In de friese bijbel, die van later datum is dan de NBG is beter gelet op de diepte van het hebreuws. En als we de friese vertaling erop nalezen, dan zit die ook op dezelfde lijn, er staat: 'Mar foar my- hoe swier binne Jo gedachten te bevatten, o God!' Daar wordt dus niet vertaald met kostelijk, maar met swier, moeilijk.

En dat klopt precies met onze geloofservaring, want de wil van God, zijn voornemens, zijn plannen, zijn ook voor ons moeilijk te bevatten, hoe ondoorgrondelijk zijn Gods wegen, zegt een andere psalm.

Tijdens de studie theologie werd er vaak gezegd, als we bezig waren met bijbeluitleg: Er staat niet wat er staat. En dat geldt zeker hier in Psalm 139.

Want in dit vers gaat het dus niet zozeer over de menselijke bewondering voor Gods plannen, maar de psalmist geeft uiting aan de moeite die hij heeft met Gods plannen. En dat is wel even wat anders.

Op deze manier wordt een bijbeltekst, die op het eerste gehoor een hoopvolle uitstraling heeft tot een bijbeltekst, die spreekt over de moeite die wij mensen hebben, om God te begrijpen.

Maar: Het is maar goed, dat de psalm niet begint met dit vers. Herinnert u zich nog hoe de psalm begint? De psalm zet hoog in, op verhoogde toon: Here, Gij doorgrondt en kent mij, of in onze berijming: Heer die mij ziet zoals ik ben.

En zo moet het in ons leven ook zijn. We moeten positief beginnen, hoog inzetten, met vertrouwen uitspreken, wie God is in ons leven: Hij is degene, die ons kent van binnen en van buiten, die ons tot in het diepst van onze gedachten nabij is. En in het vervolg van de psalm wordt bezongen, hoe God zelfs in het dodenrijk nabij is, hoe Hij de machtige is, als angsten voor de dood ons bekruipten.

En er wordt gezongen over God die licht is. Die in de duisternis van ons leven, in onze hopeloosheid licht brengt. Zelfs de duisternis heeft geen geheimen voor God, want de nacht licht op als de dag, en bij God is duisternis als het licht.

En dat zijn niet alleen maar mooie woorden, maar het is het grote godsvertrouwen, en de enorme bewondering voor onze Schepper, die we hier te horen krijgen.

Dat God het leven heeft gemaakt, dat God ons van kindsbeen aan nabij is, en dat wij geschreven staan in zijn handpalmen, dat alles wordt in deze psalm bezongen. En zo mogen wij vandaag ook zingen. God heeft ons leven gewild, zoals het is. God heeft geen fouten gemaakt in de schepping. Wij zijn goed gemaakt, naar zijn beeld, man en vrouw, ouder en kind. Ja juist ook de kinderen zijn de levende getuigen van de Schepper. Zij wijzen ons er dagelijks op, dat wij geboren en bestemd zijn om te leven, en dat wij het leven moeten beschermen, voorzover wij dat kunnen.

- Maar zelfs als we zo positief inzetten in ons geloofsleven, zelfs dan lukt het ons niet om de vragen die overblijven uit onze gedachten weg te bannen. Die vragen over de onbegrijpelijke dingen die ons overkomen, die vragen over de plannen van God, waarin we geloven, maar waar we vaak zo weinig vertrouwen in hebben.

En diezelfde vragen komen in dit ene bijbelvers ook weer heel even naar boven borrelen. 'Maar wat mij aangaat, Here God, hoe moeilijk is het voor mij, als mens, om uw plannen te begrijpen.'

En dan is er aan het eind van de psalm nog zo'n onbegrijpelijke tekst, als er plotseling staat: 'Zou ik niet haten, Here, wie U haten? Ik haat ze met een volkomen haat.' Dat kan toch niets Gods bedoeling zijn, dat we de haat maar laten woeden tussen de mensen? God is toch de Barmhartige, de God van Liefde.

- Maar om dit te begrijpen is het zaak om opnieuw in de huid van de psalmist te kruipen. Wat we hier lezen is niet een goed doordachte uitspraak van de psalmist. Over deze woorden heeft hij nauwelijks nagedacht, dit is niet een weloverwogen, maar een overdreven en overspannen reactie.

Wij doen dat immers ook regelmatig, als ons iets overkomt of ons iets aangedaan wordt, dan reageren we vaak zeer overspannen en zeer emotioneel: Ik zal hem wel krijgen; als ik de kans krijg dan doe ik hem wat aan. Overspannen reactie.

En zo overkomt het de psalmist ook. Het is een eerste heftige overspannen reactie, die we maar met geduld moeten aanhoren. Maar gelukkig blijft de psalmist niet in die overspannen reactie. Nee, aan het eind dan komt hij weer met beide benen op de grond.

Want hij heeft deze woorden over de haat nog niet gezegd, of hij bemerkt zelf de overdrevenheid van zijn woorden, en dan komt hij weer terug in de werkelijkheid. Het is alsof hij denkt: Ja, maar, zo kan ik niet praten. Waar ben ik eigenlijk mee bezig.

En dan steekt hij de hand in eigen boezem en zegt: Maar gij o God, doorgrond MIJ en ken MIJN gedachten, zie of bij MIJ een heilloze weg is.

Wat is nu de blijde boodschap, als wij deze psalm en in het bijzondere dit ene vers in gedachten houden?

Allereerst geldt voor ons allemaal dit: In ons leven met elkaar en met God moeten en mogen wij hoog inzetten, net als Psalm 139; hoog inzetten, nl. bij je godsvertrouwen, en bij het besef, dat God groter is dan alles wat wij maar kunnen bedenken.

Hoog inzetten, voor ons allemaal. Maar in ieder mensenleven zullen van die momenten komen dat je wel moet verzuchten: Maar God hoe zit dat nu met mij, en hoe zit dat nu met uw grote plannen voor deze wereld.

Ja, er kunnen zelfs momenten komen dat ook wij overspannen zullen raken. Maar uiteindelijk zullen ook wij de hand in eigen boezem moeten steken en zeggen: Maar God, doorgrond MIJ en ken MIJN gedachten.

De blijde boodschap van Psalm 139 is, dat God tot in het diepst van ons leven ons zal kunnen bereiken. En dat geeft enorme hoop aan je leven. Als we de ellende zien vanuit de gezichtshoek van God zelf, dan kunnen we begrijpen wie Jezus Christus is. Gods liefde voor de mensen overwint zijn weerzin tegen de wereld. Hij schenkt ons Zijn Zoon, om te laten zien wie Hijzelf is.

En bij Jezus zien we dan ook, dat wonderen mogelijk zijn. Genezingen en bekeringen, mensen die nieuwe wegen inslaan.

Maar de moeilijke vragen die overblijven hebben maar een adres, en dat is Godzelf. En dan roepen we Hem op, om zelf antwoord te geven. Daarom bidden we toch steeds weer opnieuw: Laat uw koninkrijk komen. Wij blijven God herinneren aan zijn beloften, dat Hij recht zal doen aan deze wereld, dat Hij zijn koninkrijk zal vestigen. God is het adres van onze levensvragen, en Hij zal moeten antwoorden.

Gemeente, laten we met deze blijde boodschap aan het werk gaan, in ons eigen leven, in het leven van onze kinderen, en in het leven van de gemeente.

Ik wens een ieder, die het vandaag moeilijk heeft, vanwege verdriet en gemis, vanwege grote levensvragen, dat dit evangelie een houvast zal zijn voor uw leven.

Dit is het evangelie van deze dag: God heeft deze wereld weliswaar niet tot aan de laatste letter gepland, maar Hij heeft een plan met deze wereld.

En die wetenschap is voldoende voor heel je leven.

Geloofd zij Jezus Christus, nu en tot in eeuwigheid, AMEN

Meditatie bij de doopdienst op 26 juni 1994

Schriftlezing: PSALM 139

tekst: 'Hoe kostelijk zijn mij uw gedachten, o God, hoe overweldigend is haar getal.'

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Wat moet God wel niet denken van deze wereld?

Dat God gedachten heeft, dat lezen we vandaag in vers 17 van Psalm 139. En overweldigend veel gedachten: hoe overweldigend is haar getal.

In de psalmen is het zo, dat ieder woord belangrijk is: ieder woord heeft betekenis: ieder woord telt. Woord voor woord moeten we daarom dit bijbelvers gaan lezen en begrijpen.

En meteen moeten we vaststellen, dat dit bijbelvers niet zo goed vertaald is, in de vertaling die we gebruiken. Het hebreëws geeft aanleiding om andere woorden te zoeken, dan er nu staan, met een diepere betekenis.

Onze vertaling zegt dus: 'Hoe kostelijk zijn mij uw gedachten.' Maar in het hebreëws staat dat woordje 'mij' vooraan. De psalmist begint met zichzelf: Maar hoe zit het nu met mij, zegt de psalmist. In de voorgaande verzen heeft hij uitgebreid zijn lof gezongen van de grote daden van God, die immers alles doorziet, die ons hele leven kent, die al onze gedachten kent, die ons geschapen en gewild heeft.

Maar nu is er een ommekeer in de psalm. Nu richt zich de aandacht op de psalmist, op de mens, op ons. Maar hoe zit het nu met mij, begint dit vers, hoe zit het nu met mij, als gewoon mens, ten opzichte van de daden van God.

En het volgende woord is vertaald als 'kostbaar'. [hoe kostbaar zijn uw gedachten] 'iagar', in het hebreëws. Maar dit woord kan net zo goed betekenen: 'moeilijk', of 'zeldzaam'. kostbaar is wel de meest positieve vertaling die er is [hoe kostbaar zijn uw gedachten] Maar misschien bedoelde de psalmist wel: dat Gods gedachten zeldzaam zijn, of moeilijk.

En dan het woord 'gedachten'. Gods gedachten. Dit hebreeuwse woord is ook te vertalen met: voornemen, of wil. En als we dan een andere mogelijke vertaling maken, dan staat er in dit vers plotseling: Maar wat mij aangaat: Hoe moeilijk zijn uw voornemens, o God. En dat klinkt al heel anders dan: Hoe kostelijk zijn mij uw gedachten. Het klinkt persoonlijker, er zit meer diepte in. Misschien is onze vertaling wel te gemakkelijk, en te oppervlakkig. Je zou zelfs kunnen zeggen, dat de psalmist bedoelt: Hoe moeilijk vind ik uw wil, o God.

In de friese bijbel, die van later datum is dan de NBG is beter gelet op de diepte van het hebreëws. En als we de friese vertaling erop nalezen, dan zit die ook op dezelfde lijn, er staat: 'Mar foar my- hoe swier binne Jo gedachten te bevatten, o God!' Daar wordt dus niet vertaald met kostelijk,

maar met swier, moeilijk.

En dat klopt precies met onze geloofservaring, want de wil van God, zijn voornemens, zijn plannen, zijn ook voor ons moeilijk te bevatten, hoe ondoorgrondelijk zijn Gods wegen, zegt een andere psalm.

Tijdens de studie theologie werd er vaak gezegd, als we bezig waren met bijbeluitleg: Er staat niet wat er staat. M.a.w. je moet in de tekst duiken, en de diepte van de schrift ontdekken.

Zo ontdekken we dan vandaag, dat het in dit vers niet alleen maar gaat over de menselijke bewondering voor Gods plannen, maar dat de psalmist uiting geeft aan de moeite die hij heeft met Gods plannen. En dat is wel even wat anders.

Op deze manier wordt een bijbeltekst, die op het eerste gehoor een hoopvolle uitstraling heeft tot een bijbeltekst, die spreekt over de moeite die wij mensen hebben, om God te begrijpen.

Maar: Het is maar goed, dat de psalm niet begint met dit vers. Herinnert u zich nog hoe de psalm begint? De psalm zet hoog in, op verhoogde toon: Here, Gij doorgrondt en kent mij, of in onze berijming: Heer die mij ziet zoals ik ben.

En zo moet het in ons leven ook zijn. We moeten positief beginnen, hoog inzetten, met vertrouwen uitspreken, wie God is in ons leven: Hij is degene, die ons kent van binnen en van buiten, die ons tot in het diepst van onze gedachten nabij is. En in het vervolg van de psalm wordt bezongen, hoe God zelfs in het dodenrijk nabij is, hoe Hij de machtige is, als angsten voor de dood ons bekruipen.

En er wordt gezongen over God die licht is. Die in de duisternis van ons leven, in onze hopeloosheid licht brengt. Zelfs de duisternis heeft geen geheimen voor God, want de nacht licht op als de dag, en bij God is duisternis als het licht.

En dat zijn niet alleen maar mooie woorden, maar het is het grote godsvertrouwen, en de enorme bewondering voor onze Schepper, die we hier te horen krijgen.

Dat God het leven heeft gemaakt, dat God ons van kindsbeen aan nabij is, en dat wij geschreven staan in zijn handpalmen, dat alles wordt in deze psalm bezongen. En zo mogen wij vandaag ook zingen. God heeft ons leven gewild, zoals het is. God heeft geen fouten gemaakt in de schepping. Wij zijn goed gemaakt, naar zijn beeld, man en vrouw, ouder en kind. Ja juist ook de kinderen zijn de levende getuigen van de Schepper. Zij wijzen ons er dagelijks op, dat wij geboren en bestemd zijn om te leven, en dat wij het leven moeten beschermen, voorzover wij dat kunnen.

En daarom danken wij God, voor de kinderen die aan onze zorg en liefde zijn toevertrouwd. En we blijven God daarvoor danken, tot in alle eeuwigheid.

Maar zelfs als we zo positief inzetten in ons geloofsleven, zelfs dan lukt het ons niet om de vragen die overblijven uit

onze gedachten weg te bannen. Die vragen over de onbegrijpelijke dingen die ons overkomen, die vragen over de plannen van God, waarin we geloven, maar waar we vaak zo weinig vertrouwen in hebben.

En diezelfde vragen komen in dit ene bijbelvers ook weer heel even naar boven borrelen. 'Maar wat mij aangaat, Here God, hoe moeilijk is het voor mij, als mens, om uw plannen te begrijpen.'

Wat is nu de blijde boodschap, als wij deze psalm en in het bijzondere dit ene vers in gedachten houden?

Allereerst geldt voor ons allemaal dit: In ons leven met elkaar en met God moeten en mogen wij hoog inzetten, net als Psalm 139; hoog inzetten, nl. bij je godsvertrouwen, en bij het besef, dat God groter is dan alles wat wij maar kunnen bedenken.

Hoog inzetten, voor ons allemaal. Het geldt voor ouders, die hoog moeten inzetten bij de zorg en opvoeding van hun kinderen, hoog inzetten bij de liefde, die alle tegenstellingen en tegenslagen kan overwinnen. Je kind trouw blijven, wat de toekomst brengen moge. Hoog inzetten.

Voor de kinderen zelf geldt dat ook: Zodra ze kunnen beseffen wie God is, zodra ze beginnen met vragenstellen over de wereld en het leven, ook dan moeten we samen met hen hoog inzetten, en ons niet schamen voor het evangelie. We mogen de kinderen vertellen, wat ons geloof is, en we mogen ze daarin meenemen, maar bovenal hen steeds laten weten dat ze kinderen van God zijn, dat God hun leven heeft gewild, nu, en tot in eeuwigheid.

Hoog inzetten dus. Maar je moet zo realistisch zijn, om te zeggen, dat de opvoeding van je kind, zo'n beetje dezelfde weg zal afleggen als deze psalm: Het begin is goed, de liefde en zorg van de ouders, genoeg te eten, en genoeg te doen, maar ook in het leven van onze kinderen komen die momenten van vragen, en dan zullen ze zeggen: Maar God, als het nou om mij gaat, ik heb het maar moeilijk met al die grote plannen van U.

En de hoop is dan, dat ook onze kinderen uiteindelijk toch die vraag naar het juiste adres zullen brengen. We kunnen die vraag nl. wel aan elkaar stellen, maar niemand zal er antwoord op kunnen geven. Uiteindelijk moeten wij met die vraag, hoe dat nou zit met de verwerkelijking van Gods plannen, daarmee moeten we naar God zelf toe.

De blijde boodschap van Psalm 139 is, dat God tot in het diepst van ons leven ons zal kunnen bereiken. En dat geeft enorme hoop aan je leven.

Maar de vragen die overblijven hebben maar een adres, en dat is Godzelf. En dan roepen we Hem op, om zelf antwoord te geven. Daarom bidden we toch steeds weer opnieuw: Laat uw koninkrijk komen.

Gemeente, laten we met deze blijde boodschap aan het werk gaan, in ons eigen leven, in het leven van onze kinderen, en in het leven van de gemeente.

Ik wens de doopouders kracht en zegen bij de taak om ruim baan te maken voor hun kinderen.

Ik wens een ieder, die het vandaag moeilijk heeft, vanwege verdriet en gemis, toe, dat het sacrament van de doop een hoopvol teken is. Want het wijst immers naar Christus, die gedoopt is in de dood, maar die het leven liet overwinnen.

En die wetenschap is voldoende voor heel je leven.

Geloofd zij Jezus Christus, nu en tot in eeuwigheid, AMEN